

Středoškolská odborná činnost 2006/2007

Obor 13 – ekonomika a řízení

Mandatorní výdaje České republiky

Řešení situace pomocí reforem důchodového systému a veřejných financí

Autor práce:

Petr Kříž

OA a VOŠS, Kotlářská 9,
611 53 Brno, 3. ročník

Konzultantka práce:

Ing. Olga Koudelková

OA a VOŠS, Kotlářská 9,
611 53 Brno

Brno, 2007
Jihomoravský kraj

Prohlašuji tímto, že jsem soutěžní práci vypracoval samostatně pod vedením Ing. Olgy Koudelkové a uvedl v seznamu literatury veškerou použitou literaturu a další informační zdroje včetně internetu.

V Brně dne 4. března 2007

vlastnoruční podpis autora

ÚVOD	4
VYSVĚTLENÍ POUŽITÝCH POJMŮ	6
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	6
1. CO TO JSOU MANDATORNÍ VÝDAJE A HISTORIE V ČR	7
1.1. POJEM A ROZDĚLENÍ MANDATORNÍCH VÝDAJŮ	7
1.2. HISTORIE A VLIV MV NA STÁTNÍ ROZPOČET ČR	7
1.2.1. <i>Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona</i>	8
1.2.2. <i>Ostatní mandatorní výdaje</i>	9
1.2.3. <i>Quasi mandatorní výdaje</i>	9
2. SITUACE V ČR A REFORMY	11
2.1. ZHODNOCENÍ EKONOMICKÉ SITUACE V ČR	11
2.2. REFORMY A JEJICH ANALÝZA	12
2.2.1. <i>Průzkumy veřejného mínění</i>	13
2.2.1.1. <i>Sociální politika</i>	13
2.2.1.2. <i>Potřeba reformy podle veřejnosti</i>	14
2.2.2. <i>Důchodová reforma</i>	15
2.2.2.0. <i>Základní varianta</i>	15
2.2.2.1. <i>Dobrovolný opt-out systém</i>	16
2.2.2.2. <i>NDC systém</i>	19
2.2.2.3. <i>Parametrická optimalizace důchodového systému</i>	20
2.2.2.4. <i>Rovný důchod (RD)</i>	22
2.2.3. <i>Reforma veřejných financí (reforma daňová, zdravotnictví a sociálního systému)</i>	23
ZÁVĚR	28
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	30
PŘÍLOHY	32
PŘÍLOHA Č. 1	32
PŘÍLOHA Č. 2	33
PŘÍLOHA Č. 3	34
PŘÍLOHA Č. 4	35
PŘÍLOHA Č. 5	36
PŘÍLOHA Č. 6	37
PŘÍLOHA Č. 7	38

Úvod

Práce předkládá makroekonomickou studii mandatorních výdajů České republiky a jejich problematiky. Navrhuje řešení situace pomocí reforem důchodového systému a veřejných financí, které zároveň analyzuje.

Při analýze mandatorních výdajů a řešení situace v České republice si musíme uvědomit, že nejde jen o problém předurčenosti výdajů státního rozpočtu, ale i o postupně vzrůstající zadlužení země! Jedná se o možnost a schopnost přijmutí jednotné evropské měny euro nebo o životní úroveň obyvatelstva, neboť většina mandatorních výdajů je určena právě pro obyvatele České republiky. Radikální reformy mandatorních výdajů mohou značně snížit životní úroveň obyvatel České republiky a naopak příliš symbolické reformy povedou ke stále většímu zadlužování země. Řešení problému mandatorních výdajů není opravdu jednoduché, a proto nelze tento problém řešit jen s polovičním nasazením.

Na začátku práce je vysvětlen samotný pojem mandatorní výdaje a popsána jeho šíře, rozdělení, vliv na státní rozpočet a historie v České republice. Zabývá se současným vývojem mandatorních výdajů v České republice a jejich vlivem na situaci státního rozpočtu, zejména na jeho výdajovou stranu. Vysvětluje, jaká ohrožení znamená tento problém pro celou českou ekonomiku. Práce po zhodnocení ekonomické situace České republiky analyzuje navrhované reformy důchodového systému a veřejných financí (reforma zdravotnictví, daňová reforma a reforma sociálního systému).

Reforma důchodového systému analyzuje návrhy reforem podle typů důchodových systémů navržených jednotlivými politickými stranami. Práce čerpá z materiálů zpracovaných tzv. Bezděkovy komise, která v roce 2005 zkoumala návrhy reforem podle politických stran zastoupených v tehdejší složení Poslanecké sněmovny. Práce se neztotožňuje s výsledky Závěrečné zprávy Výkonného týmu Bezděkovy komise, nýbrž zavádí vlastní názory na řešení situace pomocí navržených variant reforem. Analýza zobrazuje, které z reforem a opatření by měly být přijaty a které nikoliv. Součástí práce je také výzkum veřejného mínění, týkající se názorů veřejnosti na sociální politiku státu a na vybrané legislativní změny, které nastaly od 1. ledna letošního roku.

Práce následně analyzuje vládní plán reformy veřejných financí, který je složený ze tří reforem: reformy zdravotnictví, reformy sociálního systému a z daňové reformy. Reforma

Mandatorní výdaje České republiky

veřejných financí je nutným řešením situace státního rozpočtu, který je dlouhodobě deficitní a který každoročně stále více vyplňuje mandatorní výdaje. Ty poté snižují jeho reakceschopnost.

Téma mandatorní výdaje jsem si vybral proto, že se uvedený problém dotýká všech obyvatel naší země. Nejméně deset let se mluví o důchodové reformě, ale její realizace stále nepřichází. Na řešení problému již nezbývá mnoho času a čím dříve, avšak i kvalitně, bude reforma uplatněna, tím lépe pro nás – občany České republiky.

Na samotný pojem mandatorní výdaje jsem poprvé narazil na internetových stránkách Českého statistického úřadu v publikaci Mandatorní výdaje státního rozpočtu jako riziko vnitřní nerovnováhy české ekonomiky. Ihned mě toto téma velmi zaujalo a začal jsem se o něj zajímat podrobněji.

Z předcházejících argumentů vyplývá i cíl předkládané práce. Za pomoci odborné literatury a shromážděných znalostí vysvětlit pojem mandatorní výdaje, provést analýzu důchodového systému, veřejných financí a jejich reformy a navrhnout řešení současné ekonomické situace České republiky.

Částky použité v této práci jsou uvedeny v měně CZK a v řádu milionů, nebude-li uvedeno jinak. Použitá data z let 1995–2005 reprezentují skutečnost a data z let 2006–2007 prognózy skutečnosti. Pro léta 2007–2065 je použita demografická prognóza Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Tato demografická prognóza je v současnosti nejdelší zpracovanou prognózou demografického vývoje v České republice. Po roce 2065 jsou data založena na demografické projekci, tj. data budou vycházet z pravděpodobného vývoje populace v České republice po roce 2065.

Práce je apolitická a nemá za účel propagovat žádný z návrhů jednotlivých politických stran. Neurčuje „vítěze“ ani „poražené“. Hodnotí návrhy politických stran z hlediska jejich dopadů, nikoliv z hlediska jejich navrhovatelů. V práci je vyjádřen názor, který z návrhů a opatření jsou po pečlivé analýze jejich dopadů pravděpodobně nejlepším řešením současné ekonomické situace České republiky.

Mandatorní výdaje České republiky

Vysvětlení použitých pojmů

Celkový náhradový poměr – poměr průměrného vypláceného starobního důchodu k průměrné hrubé mzdě v ekonomice

Dávkově definovaný systém (DB=Defined benefit) – systém, ve kterém je výše důchodu určena dle speciálního důchodového vzorce

Parametrické úpravy – úpravy, které mění jednotlivé parametry důchodového systému (např. věkovou hranici pro odchod do důchodu, valorizaci apod.), aniž by měnily jeho celkovou filozofii

Příspěvkově definovaný systém (DC=Defined contribution) – systém, kde se výše důchodu odvozuje od výše zaplaceného pojistného

Valorizace – míra zvýšení vyplácených důchodu (cenová, mzdová apod.)

Vyvázáni (Opt-out) – možnost převést část pojistného ze státního pilíře na individuální účet

Seznam použitých zkratk

CPI – Index spotřebitelských cen

CVVM – Centrum pro výzkum veřejného mínění

ČR – Česká republika

ČRo 6 – Český rozhlas 6

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

ČSÚ – Český statistický úřad

DPH – Daň z přidané hodnoty

ES – Evropská společenství

EU – Evropská unie

FDC – Fondový příspěvkově definovaný systém

FKSP – Fond kulturních a sociálních potřeb

HDP – Hrubý domácí produkt

KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

MFČR – Ministerstvo financí České republiky

MMF – Mezinárodní měnový fond

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MV – Mandatorní výdaje

NDC – Průběžně financovaný příspěvkově definovaný systém

ODS – Občanská demokratická strana

OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná

PAYG – Průběžně financovaný systém (Pay-as-you-go)

PS PČR – Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

SB – Světová banka

SR – Státní rozpočet

1. Co to jsou mandatorní výdaje a historie v ČR

1.1. Pojem a rozdělení mandatorních výdajů

Mandatorní výdaje jsou česky řečeno „povinné“ nebo „příkázané“ výdaje. Povinné (příkázané) proto, že jsou stanoveny externě, tedy zákonem, jinou právní normou nebo vyplývají z jiných pevně daných smluvních závazků státu. Proto je při plánování rozpočtu nelze účinně ovlivnit. Z této skutečnosti plyne jejich největší nevýhoda. Pokud mandatorní výdaje vyplní výdajovou stranu rozpočtu, pak klesá manévrovací schopnost a není téměř žádná možnost rychle reagovat a financovat náhlé výdaje, jakými jsou například přírodní pohromy. Nebo financovat například výstavbu silnic a dálnic, rozvoj vědy, školství, zdravotnictví a dalších státem podporovaných projektů a aktivit. V měřítku dlouhodobém však svou povahou určitou mírou stabilizují průběh ekonomického cyklu, který tak nezažívá diametrálně odlišná období.

Mandatorní výdaje nejsou jednotlivými státy světa sledovány v porovnatelné podobě, tzn. že neexistuje harmonizovaná definice tohoto pojmu. Je to zapříčiněno například odlišným legislativním procesem v jednotlivých státech. Podle definice Ministerstva financí České republiky patří do mandatorních výdajů: mandatorní výdaje vyplývající ze zákona a ostatní mandatorní výdaje. Pro účely této práce však „symbolicky“ zařadíme do skupiny mandatorních výdajů i tzv. quasi mandatorní výdaje, i když jsou možnosti jejich řízení značně větší, než je tomu u „klasických“ mandatorních výdajů.

Základní rozdělení mandatorních výdajů:

- Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona
 - Sociální transfery (vč. ochrany zaměstnanců a mandatorních sociálních dotací)
 - Mandatorní výdaje dané zákonem (nemající povahu sociálních transferů)
- Ostatní mandatorní výdaje
 - Výdaje vyplývající z jiných právních norem
 - Výdaje vyplývající ze smluvních závazků
- Quasi mandatorní výdaje

1.2. Historie a vliv MV na státní rozpočet ČR

Mandatorní výdaje vznikají převážně vlivem sociálních výdajů, kdy stát prosazuje sociálně orientovanou politiku. Největší část mandatorních výdajů zaujímá penzijní pojištění ze

Mandatorní výdaje České republiky

skupiny sociálních transferů. Vzhledem k předpokládanému demografickému vývoji populace ČR bude tato položka dále růst a stále více zatěžovat výdaje SR.

V posledních 12 letech začaly mandatorní výdaje růst dvakrát rychleji než samotné výdaje státního rozpočtu. Existuje velmi vážné ohrožení, že samotné mandatorní výdaje vyplní celou výdajovou stranu rozpočtu v tom smyslu, že se budou rovnat příjmům státního rozpočtu. To znamená, že na ostatní projekty nezbudou peníze a jejich financování bude znamenat další zadlužování země – deficit státního rozpočtu se bude více a více zvyšovat.

1.2.1. Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona

Do skupiny mandatorních výdajů vyplývajících ze zákona patří zejména sociální transfery. Do skupiny sociálních transferů patří zejména dávky důchodového pojištění, dávky nemocenského pojištění, státní sociální podpora, pasivní podpora v nezaměstnanosti a ostatní sociální dávky.

Výdaje nemající povahu sociálních transferů a zároveň patřící do skupiny mandatorních výdajů vyplývajících ze zákona jsou například platby státu do zdravotního pojištění, státní příspěvek k penzijnímu pojištění, státní příspěvek ke stavebnímu spoření a výdaje na dluhovou službu.

Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona mají ve státním rozpočtu největší objem, a to zejména díky sociálním transferům, tedy sociální politice našeho státu.

V roce 1995 byla hodnota těchto mandatorních výdajů téměř 184,5 mld. korun. Podíl těchto výdajů na výdajích státního rozpočtu byl 42,6 %, na příjmech SR 1,9 %. Za 12 let vzrostl jejich objem téměř 3 krát na 535 mld. korun. Podíl na státním rozpočtu byl 51,4 % (výdaje) a 56,4 % (příjmy). Vývoj dávek důchodového pojištění (vč. ozbrojených složek) viz Graf č. 1 (viz Příloha č. 1).

Tabulka č. 1: Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona (Graf č. 2 viz Příloha 2 a Grafy č. 5–7 viz Přílohy 5–7)

Rok rozpočtu	1995	2003	2004	2005	2006	2007
Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona (v mil. CZK)	184 466	401 343	418 252	425 056	459 927	535 053
Celkem (% z výdajů SR)	42,6	49,6	48,5	46,1	48,0	51,4
Celkem (% z příjmů SR)	41,9	57,4	54,4	49,1	52,0	56,4

Mandatorní výdaje České republiky

Zdroj: PS PČR a MFČR; údaje za léta 1995–2005 odpovídají skutečnosti; údaje za léta 2006–2007 vycházejí z dat státních rozpočtu na příslušná léta

1.2.2. Ostatní mandatorní výdaje

Ostatní mandatorní výdaje dělíme na dvě skupiny: na mandatorní výdaje vyplývající z jiných právních norem a mandatorní výdaje vyplývající ze smluvních závazků. V porovnání s mandatorními výdaji vyplývajícími ze zákona nebo s quasi mandatorními výdaji mají tyto výdaje řádově menší objem, avšak to však neznamená, že by tvořili zanedbatelnou část rozpočtu. Jejich objem se od roku 1995 zvýšil téměř 5x, což je daleko větší růst než u mandatorních výdajů vyplývajících ze zákona nebo quasi mandatorních výdajů.

Ostatní mandatorní výdaje tvoří zejména odvod vlastních zdrojů ES do rozpočtu EU, státní záruky a negarantované úvěry s. o. Správa železniční a dopravní cesty podle zákona č. 77/2002 Sb. a transfery mezinárodním organizacím, platby MMF, SB, Fondu budoucnosti.

Tabulka č. 2: Ostatní mandatorní výdaje (Graf č. 3 viz Příloha 3 a Grafy č. 5–7 viz Přílohy 5–7)

Rok rozpočtu	1995	2003	2004	2005	2006	2007
Ostatní mandatorní výdaje (v mil. CZK)	9 216	25 251	34 940	46 692	42 023	44 317
Celkem (% z výdajů SR)	2,1	3,1	4,0	5,1	4,4	4,3
Celkem (% z příjmů SR)	2,1	3,6	4,5	5,4	4,8	4,7

Zdroj: PS PČR a MFČR; údaje za léta 1995–2005 odpovídají skutečnosti; údaje za léta 2006–2007 vycházejí z dat státních rozpočtu na příslušná léta

1.2.3. Quasi mandatorní výdaje

Někdy též kvazi mandatorní výdaje (angl. quasi = skoro). Jsou to dlouhodobé záruky státu dané zákony. Quasi mandatorní výdaje jsou daleko méně zmiňovány než jiné mandatorní výdaje. Neznamená to však, že by tyto výdaje byly nedůležité nebo neznámé. Do quasi mandatorních výdajů řadíme především aktivní politiku nezaměstnanosti, kapitolu Ministerstva obrany (bez sociálních dávek), investiční pobídky (na daňovou povinnost) a mzdy rozpočtových a příspěvkových organizací vč. pojistného a FKSP.

Quasi mandatorní výdaje lze účinněji měnit než jiné mandatorní výdaje. Proto je v překladu jejich název „skoro přikázané výdaje“. Lze říci, že se nacházejí na pomyslné hranici mezi mandatorními výdaji a ne-mandatorními výdaji.

Mandatorní výdaje České republiky

Tabulka č. 3: Quasi mandatorní výdaje (Graf č. 4 viz Příloha 4 a Grafy č. 5–7 viz Přílohy 5–7)

Rok rozpočtu	1995	2003	2004	2005	2006	2007
Quasi mandatorní výdaje (v mil. CZK)	99 732	184 986	190 776	206 051	211 271	212 881
Celkem (% z výdajů SR)	23,0	22,9	22,1	22,3	22,0	20,5
Celkem (% z příjmů SR)	22,7	26,4	24,8	23,8	23,9	22,4

Zdroj: PS PČR a MFČR; údaje za léta 1995–2005 odpovídají skutečnosti; údaje za léta 2006–2007 vycházejí z dat státních rozpočtu na příslušná léta

2. Situace v ČR a reformy

2.1. Zhodnocení ekonomické situace v ČR

Česká republika v posledních letech zažívá nebyvale silný ekonomický růst. Hrubý domácí produkt, který je považován za hlavní ukazatel ekonomického růstu země, vzrostl o 6,1 % v roce 2005 a podle nových odhadů byl růst v roce 2006 stejný jako v roce 2005. Výhled do následujících let předpokládá, že i přes zpomalení bude HDP růst o přibližně 4–5 % každý rok. Růstu napomáhá např. vstup nových investorů a firem na český trh. Pravděpodobně největší investicí bude výstavba výrobní haly automobilky Hyundai v Nošovicích. Z této investice plynou také jistá rizika. Objevují se spekulace, že česká ekonomika bude až příliš závislá na automobilovém průmyslu, dalšími automobilkami v ČR je mladoboleslavská Škoda Auto a Toyota Peugeot Citroën Automobile (TPCA) v Kolíně. Oprávněnost spekulací prověří čas.

Dalším ukazatelem je vývoj kurzu české koruny (CZK) k hlavním světovým měnám, tj. euru (EUR) a americkému dolaru (USD). Česká koruna má tendenci posilovat, což nevítají čeští exportéři, ale naopak vítají čeští spotřebitelé. Spotřebitelé mohou kupovat zahraniční zboží, které se platí především v amerických dolarech a eurech, za daleko nižší ceny a tudíž i ve větším objemu. To vše přispívá ke zvýšení životní úrovně obyvatelstva ČR. Kurzy koruny se v současné době pohybují okolo 28–29 CZK/EUR a 21–22 CZK/USD. Asi nejznámější komoditou nakupovanou v amerických dolarech je ropa, která v posledních letech prodělala prudký vzestup ceny, v srpnu 2006 byla cena ropy Brent téměř 80 USD/barel. Vzhledem k tomu, že se riziko konfliktu na Středním Východě snížilo, cena ropy mírně klesla. Pomocí neustále posilující koruny se daří udržet ceny benzínu a nafty v České republice okolo 27 Kč/litr benzínu (resp. nafty). Pokud by česká koruna neposilovala, tak by se ceny benzínu (resp. nafty) pohybovaly okolo 33 Kč/litr.

Také inflace přispěla svým vývojem a byla velmi příznivá. V posledních pěti letech se pohybovala pod 3 % za každý rok. Do dalších let by tomu tak mělo zůstat nebo by tato hodnota měla být překročena jen minimálně.

České republice se také daří v posledních letech postupně snižovat nezaměstnanost. U obou základních statistik používaných pro zjištění nezaměstnanosti je očekáván obdobný průběh. Mezinárodně srovnatelná obecná míra nezaměstnanosti podle Výběrového šetření pracovních sil

Mandatorní výdaje České republiky

by se měla v roce 2006 snížit na 7,2 % a na 6,7 % v roce 2007. Průměrná míra registrované nezaměstnanosti by měla v průměru roku 2006 poklesnout na hodnotu 8,2 % a na 7,6 % v roce 2007. I přes zjevné snižování nezaměstnanosti se nedaří snižovat podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu nezaměstnaných. Od roku 2000 se jejich podíl pohybuje okolo 50 procent.

S nezaměstnaností však již přímo souvisí výdaje poskytované na její snížení, např. aktivní i pasivní politika zaměstnanosti, investiční pobídky apod. Demografický vývoj obyvatelstva České republiky naznačuje, že se stále více bude zvětšovat objem občanů starších 60 let na úkor občanů mladších 19 let. Z toho vyplývá, že počet produktivního obyvatelstva se bude zmenšovat a tím i objem dávek, které toto obyvatelstvo odvádí do státního rozpočtu. Díky tomu se budou náklady státu na vyrovnání rozdílů demografického vývoje různých věkových skupin stále zvyšovat. Ke zmírnění dopadů stárnutí obyvatelstva byla přijata opatření typu parametrické reformy. Do roku 2016 je stanoveno postupné prodlužování zákonného věku odchodu do důchodu. Toto řešení je však pouze krátkodobé a musí na něj co nejdříve navázat důchodová reforma. Za současné situace v Poslanecké sněmovně bude velice těžké najít konsenzus mezi politickými stranami a jejich návrhy reforem. To vše přispívá k dalším prodlevám, které již v současnosti způsobují další zvyšování mandatorních výdajů. Otázkou zůstává, kde vzít peníze potřebné na vyplácení sociálních transferů (a nejen jich)? Jednou z odpovědí je půjčka nebo vypsání dluhopisů, zjednodušeně další zadlužení země.

Budeme-li uvažovat logicky, pak řešení situace krytím mandatorních výdajů zadlužováním je naprosto nereálné, protože zadlužování také způsobuje nárůst mandatorních výdajů. Jediným reálným řešením zůstává použití reforem, které mohou razantně změnit výdajovou stranu státního rozpočtu a pomoci ke stabilizování státního rozpočtu a snižování státního dluhu, který na konci roku 2006 činil 802,5 mld. korun.

2.2. Reformy a jejich analýza

Řešením současné situace je použití reforem. Je to například důchodová reforma, reforma veřejných financí a další podpůrné reformy. Všechny reformy, které mohou situaci v České republice zlepšit, musejí projít jednáními v Parlamentu ČR a zde musí dojít k široké shodě nejlépe všech politických stran zastoupených v Parlamentu ČR. Vláda by se nyní neměla dívat na svoji křehkou podporu, ale jednat společně s opozičními stranami o řešení nynější situace a

opozice by neměla blokovat jednání, ale naopak snažit se konstruktivně spolupracovat. Mělo by dojít k celonárodní diskusi, které reformy jsou potřeba a které nikoliv. Průzkumy veřejného mínění mohou napovědět, jakým směrem se máme vydat.

Cílem práce není popsání a analyzování všech možností reforem, neboť to není v možnostech rozsahu práce a také by se mezi analyzovanými variantami reforem objevily značně nepravděpodobné varianty řešení a také reformy „utopického“ typu. Práce se zaměřuje na analýzu návrhů důchodových reforem jednotlivých politických stran a vládního návrhu na řešení současné ekonomické situace. Práce samotná je apolitická a nestrání žádné politické straně, ani žádnému z jejích návrhů; nestanovuje „vítěze a poražené“.

2.2.1. Průzkumy veřejného mínění

Průzkumy veřejného mínění pocházejí od Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM).

2.2.1.1. Sociální politika

V listopadu loňského roku proběhl průzkum veřejného mínění zaměřený na hodnocení sociální politiky státu. Obecně lidé považují vyplácené dávky a podpory za odpovídající až nízké. Podrobněji v následující tabulce.

Tabulka č. 4: Hodnocení výdajů státu na sociální politiku (v %)

výdaje státu:	příliš vysoké	vysoké	odpovídající	nízké	příliš nízké	neví
na důchody, zajištění ve stáří	3	10	31	38	11	7
na zajištění dávkami v nemoci, při úrazu, invaliditě	1	7	32	41	9	10
na zdravotní péči	2	9	37	39	8	5
na dávky rodině (přídavky na děti, rodičovský příspěvek)	3	9	36	35	7	10
na dávky v nezaměstnanosti, zajištění v nezaměstnanosti)	7	22	33	22	4	12
na garanci životního minima, sociální pomoc v nouzi	4	12	36	26	7	15
na politiku zaměstnanosti – podporu k získání zaměstnání při jeho ztrátě	3	11	35	26	6	19
na podporu bydlení	1	7	29	37	10	16
na podporu školství a vzdělávání	1	6	40	34	8	11
celkově na sociální politiku	3	11	34	34	6	12

Mandatorní výdaje České republiky

Lidé si již zvykli na zavedenou sociální politiku a požadují stále větší účast státu. Stát ovšem nemůže pomáhat neustále – existují hranice, přes které není možné jít.

V časovém srovnání se hodnocení celkově zvýšilo. V roce 2005 považovalo výdaje na sociální politiku za vysoké 11 % lidí (v roce 2006 14 %), za odpovídající 28 % (vloni 34 %) a za nízké 50 % (vloni 40 %).

Další průzkum zaměřující se na sociální otázky následoval v lednu letošního roku a zaměřil se na průzkum spokojenosti s legislativními změnami, které nastaly od 1. ledna 2007. Se zvýšením důchodů, porodného, přídatku na dítě, rodičovského příspěvku a minimální mzdy alespoň 8 z 10 dotázaných. Podrobnosti jsou v následující tabulce.

Tabulka č. 5: Nakolik obyvatelé České republiky souhlasí s vybranými legislativními změnami, které vešly v platnost 1. ledna 2007 (v %)

opatření	rozhodně souhlasí	spíše souhlasí	spíše nesouhlasí	rozhodně nesouhlasí	neví	ano/ne
se zvýšením důchodů	59	32	5	1	3	91/6
se zvýšením porodného	44	36	11	5	4	80/16
se zvýšením přídatků na dítě	49	37	8	1	5	86/9
se zvýšením rodičovského příspěvku	48	38	7	2	5	86/9
se zvýšením minimální mzdy	45	39	9	2	5	84/11

Z tabulky lze vyčíst, že obyvatelé České republiky jsou většinově spokojeni s legislativními změnami, které od Nového roku nastaly. Na druhou stranu však tyto změny byly součástí tzv. předvolebního balíčku a jejich zavedení nebylo nutné. Vláda chce například zrušit tzv. „pastelkovně“ a snížit porodné. S tímto krokem, který je nutnou součástí reformy sociálního systému, nebudou občané rozhodně souhlasit.

2.2.1.2. *Potřeba reforem podle veřejnosti*

Loňský dubnový výzkum se zaměřil na názory a postoje občanů České republiky k aktuálním projednávaným reformám.

Občané nevnímají potřebu reforem českého školství za akutní. Pouze 36 % občanů chce, aby byla provedena reforma základního a středního školství a 32 % občanů chce, aby byla provedena reforma vysokého školství. Pokud se jedná o spoluúčast na financování studia, pak 49 % občanů požaduje zavedení spoluúčasti a 42 % tuto možnost odmítá (10 % nemá názor).

Mandatorní výdaje České republiky

Naopak téměř 70 % dotázaných požaduje provedení důchodové, daňové a sociální reformy. Lidé souhlasí s tím, že by se měli sami více podílet na zajištění svého stáří (62 %), ale naopak jen 31 % dotázaných schvaluje zvyšování věku odchodu do důchodu. Pro 8 z 10 dotázaných je současný daňový systém nesrozumitelný. Polovina dotázaných odmítá rovnou daň, většina chce daně progresivní. Sociální dávky by měly být vypláceny pouze nejpotřebnějším (76 %), ale zároveň považují za důležité dávky pro podporu rodiny (78 %). Těm, kteří se vyhýbají práci a spoléhají na péči státu, by měly být dávky sníženy nebo odebrány. Pro takové řešení je 87 % dotázaných.

Reforma zdravotnictví je nejvíce vyžadovanou reformou ze srovnávaných reforem. Vyžaduje ji 85 % občanů. Podíl celkových soukromých výdajů na zdravotnictví v roce 2003 byl 10 %. Největší podporu (53 %) má zvýšení financování zdravotnictví ze strany státu, následuje zvýšení zdravotního pojištění (souhlasí téměř 35 %) a vyšší přímou spoluúčast pacientů schvaluje jen 23 % dotázaných. Mezi nejvíce podporovanými změnami ve spoluúčasti pacientů je zavedení poplatku za recept (45 %), platba za návštěvu specialisty (41 %) a příplatek za pobyt v nemocnici (40 %). Podstatně menší podporu má poplatek za odvoz sanitkou (23 %) a větší připlácení za léky (17 %).

2.2.2. Důchodová reforma

Výsledky analýz do roku 2065 jsou založeny na demografické prognóze Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, vývoj po roce 2065 je založen na demografické projekci. Data použitá v analýzách a návrzích důchodových reforem pochází z Programového prohlášení vlády, ze Závěrečné zprávy Výkonného týmu tzv. Bezděkovy komise (dále ZZVTBK) a z návrhů důchodových reforem politických stran zpracovaných Bezděkovou komisí. Pro plánované starty reforem v jejich návrzích byl stanoven rok 2007.

V současnosti například klesla příspěvková sazba z 28 % (před rokem 2006) na 26 %, což znamená snížení příjmů důchodového systému.

2.2.2.0. Základní varianta

V České republice je nyní využíváno státního systému PAYG DB. Pokud stanovíme valorizaci vyplácených důchodů podle růstu CPI a 1/3 růstu průměrné reálné mzdy, indexaci základní výměry dle vývoje průměrné mzdy a indexaci redukčních hranic dle vývoje průměrné

Mandatorní výdaje České republiky

mzdy, a budeme předpokládat stálý ekonomický a legislativní vývoj, pak můžeme očekávat následující vývoj.

Výdaje důchodového systému po počátečním mírném poklesu ze současných 8,4 % HDP (2005) začnou růst a do konce století vzrostou k 13 % HDP, kde se ustálí.

Naproti tomu příjmy důchodového systému zůstane na stejné úrovni 8,4 % HDP, za předpokladu neměnného legislativního prostředí, tzn. že příspěvková sazba zůstane na 28 %.

Saldo důchodového systému díky tomuto vývoji klesne do konce roku 2100 na hodnotu kolem -4,4 % HDP (každoroční zůstatek důchodového systému). Kumulované saldo důchodového systému (celková hodnota zůstatku důchodového systému) začne kolem roku 2035 klesat do záporných čísel a do konce století bude přesahovat hodnotu -240 % HDP! Takový vývoj je nepřijatelný a systém tedy není dlouhodobě udržitelný.

Celkový náhradový poměr (poměr průměrného vypláceného starobního důchodu k průměrné hrubé mzdě v ekonomice) klesne 42 % na 37 % a jeho vývoj bude stabilní a bude kolísat kolem 38 % hrubé mzdy. Podíl nově přiznaných starobních důchodů pod hranicí chudoby bude dlouhodobě pod 3 %.

Pozitiva současného důchodového systému jsou ve výrazné menšině oproti negativům. Vývoj celkového náhradového systému a podílu nově přiznaných starobních důchodů pod hranicí chudoby nedokáže kompenzovat tak vysoké zadlužení systému, jaké je projektováno. Důchodový systém potřebuje reformu, a to reformu komplexní, která by dokázala stabilizovat systém a zaručit trvale vyrovnaný vývoj.

2.2.2.1. Dobrovolný opt-out systém

Plán vlády:

Hlavní prioritou bude zahájení důchodové reformy, která bude vycházet ze široké shody demokratických politických sil a zajistí dlouhodobou finanční stabilitu celého důchodového systému. Změny v důchodovém systému budou postaveny na zachování mezigenerační solidarity, zvýšení individuální odpovědnosti a podpory rodin s dětmi.

První etapu důchodové reformy budou tvořit parametrické změny průběžného systému, včetně pokračování ve zvyšování důchodového věku na 65 let, prodloužení minimální délky doby pojištění na 35 let, zavedení maximálního vyměřovacího základu (stropů) pro pojistné,

zavedení pásma pružného věku pro odchod do důchodu a dalších úprav ve smyslu předběžné dohody ze začátku roku 2006.

Druhá etapa důchodové reformy bude spočívat v oddělení majetku akcionářů a klientů u systému dobrovolného důchodového připojištění, včetně možnosti poskytovat různě zaměřené penzijní plány včetně garantovaných. Dále ve zvýšení motivace k vyšším příspěvkům, ve vyšší participaci zaměstnavatelů, v podpoře čerpání doživotních penzí z připojištění, ve vytvoření rezervního důchodového fondu a ve zřízení samostatné kapitoly státního rozpočtu pro financování důchodového pojištění. V souvislosti s ekologickou daňovou reformou bude vyřešeno její propojení s financováním důchodů a dojde k snížení sazby pojistného v rozsahu výnosu ekologických daní. Minimální příjmy důchodců ve výši životního minima budou garantovány.

Třetí etapa důchodové reformy bude tvořit případné vytvoření dalšího dobrovolného spořicího pilíře důchodového systému, založeného na možnosti opt-out.

Analýza plánu vlády a opt-out systému:

V programovém prohlášení vlády bohužel není uvedena důchodová reforma komplexněji, což ukazuje, že sama vláda nejspíše nepředpokládá provedení úplné důchodové reformy v tomto volebním období. Její třetí etapa důchodové reformy by mohla být tvořena zavedením dobrovolného opt-outu. To znamená, že ke státnímu PAYG DB pilíři by přibyl fond na bázi dobrovolného vyvázání (opt-out).

Podle ZZVTBK použití opt-outu (návrh KDU-ČSL) do roku 2030 sníží výdaje důchodového systému z 8,3 % HDP v roce 2005 na hodnotu kolem 6,3 % HDP, ale do roku 2100 by měly růst opět k 8 % HDP, kde se nejspíše ustálí.

Příjmy důchodového systému by měly klesnout z 8,5 % HDP (2005) na necelých 7 % HDP (2050–2100). Pojistné odváděné do fondového pilíře vzhledem k silné počáteční poptávce vystoupá až na 1,9 % HDP, dlouhodobě se ustálí na nižší úrovni 1,2 % HDP. K poklesu příjmu státního pilíře přispívá významnou měrou (0,3 % HDP) také zvýhodnění rodin s dětmi a pracujících v důchodovém věku.

Saldo důchodového systému by mělo být dlouhodobě vyrovnané a bude se pohybovat v rozmezí +0,9 % HDP do -0,3 % HDP. Snížená sazba DPH vzroste z 5 na 8 % a výtěžek bude použit na posílení příjmů důchodového systému. Kumulované saldo státního pilíře bude neustále růst a na konci století dosáhne více než 50 % HDP. Kumulované saldo fondového pilíře bude růst

Mandatorní výdaje České republiky

do roku 2050, kdy hodnota aktiv ve fondu dosáhne necelých 45 % HDP, do roku 2100 klesne a ustálí se na 37 % HDP.

Vyplácené důchody se budou valorizovat cenově (podle růstu CPI). Výše starobního důchodu ze státního PAYG DB systému je pro tzv. „vyvázané jedince“ vypočtena pomocí vztahu: $(X + 0,6 * Y) / (X + Y)$, kde X je počet let, kdy člověk platil plnou sazbu do státního pilíře a Y je počet let, kdy člověk platil do státního systému sníženou sazbu. Podíl nově přiznaných starobních důchodů pod hranicí chudoby na celkovém počtu nově přiznaných starobních důchodů bude dlouhodobě pod 4 %. Celkový náhradový poměr (poměr průměrného starobního důchodu k průměrné hrubé mzdě) klesne ze současných 42 % průměrné hrubé mzdy pod 30 % v roce 2030 a takový bude vývoj i do roku 2100.

Z programového prohlášení není zcela jasné, jaká věková hranice pro odchod do důchodu bude použita pro kterou složku obyvatelstva. Podle ZZVTBK by muži a bezdětné ženy odcházeli do důchodu v 65 letech, ženy s 1 dítětem v 64 letech, ženy se 2 dětmi v 63 letech, ženy s 3 nebo 4 dětmi v 62 letech a ženy s 5 nebo více dětmi v 61 letech. Pokud by bylo použito takového systému, šlo by o zdaleka nejlepší řešení otázky věkové hranice pro odchod do důchodu vůbec.

V návrhu důchodové reformy obsažené v ZZVTBK je navrhováno zvýšení snížené sazby DPH z 5 na 8 %. Naproti tomu v Programovém prohlášení vlády je jako zdroj financování důchodového systému kalkulováno s propojením s ekologickou daňovou reformou. Snížení pojistné sazby bude kryto zvýšením výnosů plynoucích ze zavedení ekologických daní.

Ovšem pouze za předpokladu, že komplexní důchodová reforma bude provedena ihned. Vláda může použít vypracované návrhy důchodové reformy od Bezděkovy komise, ale ani v programovém prohlášení vlády se o tomto kroku nepíše. Zdá se, že vláda reformu penzijního systému nechystá.

Vzhledem k tomu, že jednání o nové vládě, její sestavování a nakonec hlasování o její důvěře (celkem 2x) trvaly 8 měsíců, nepovažuji provedení důchodové reformy za reálné. Reformy musejí být provedeny na počátku volebního období, aby politické strany mohly sklídit plody své práce při volbách.

Vládní varianta reformy má svá plus i svá minus a stojí za promyšlení. Největším rizikem je neznalost (spíše nemožnost určení) počtu občanů, kteří budou chtít využít možnosti vyvázání. Celkově se však přikláním k názoru, že práce odvedená na programovém prohlášení v oblasti důchodové reformy měla být pečlivější a komplexnější. Důchodová reforma podle závěrečné

zprávy Bezděkovy komise by byla nejlepším řešením současné situace důchodového systému z porovnávaných variant.

2.2.2.2. *NDC systém*

Systém NDC (návrh ČSSD) počítá s úplným nahrazením stávajícího státního PAYG DB systému. Posledním rokem odchodu do důchodu, který bude založen na PAYG DB systému, je rok 2009. Od roku 2010 již jeho místo zabere NDC systém a postupně bude zvyšovat svůj podíl v důchodovém systému a do roku 2080 by měl úplně nahradit systém PAYG DB. Věková hranice pro odchod do důchodu je stanovena pro muže i ženy na 65 let. Muži dosáhnou tohoto věku v roce 2030, ženy v letech 2033–2043 v závislosti na počtu vychovaných dětí.

U celkových výdajů důchodového systému po přibližně 30 letech mírného růstu k úrovni 9,0 % HDP dochází v roce 2050, vlivem vrcholící fáze stárnutí populace, k dočasnému růstu výdajů k 10,2 % HDP. Od roku 2050 dochází k poklesu celkových výdajů důchodového systému až na 8,2 % HDP v roce 2100.

Ze státní politiky zaměstnanosti bude od roku 2010 posílena příspěvková sazba pro NDC systém o 1,6 %, tzn. že příspěvková sazba celého důchodového systému dosáhne 29,6 %. Příjmy důchodového systému skokově vzrostou o 0,5 % HDP na úroveň 8,9 % HDP.

Saldo důchodového systému bude kladné kromě období demografické krize v letech 2030–2070. Do počátku krize se bude saldo pohybovat okolo 0,6 % HDP každý rok, v období demografické krize klesne saldo až k -1,4 % HDP v roce 2050. Od roku 2055 však již saldo začne znovu růst a v roce 2100 by se mělo pohybovat okolo hodnoty 0,5 % HDP. Kumulované saldo vzroste těsně pod 10 % HDP v roce 2030 a následně bude hodnota aktiv kulminovat v roce 2075 na hodnotě -23 % HDP. Do konce století vzroste kumulované saldo na cca -11 % HDP.

Vyplácený důchod bude valorizován cenově (dle růstu CPI) a 1/2 růstu průměrné reálné mzdy. Dlouhodobě celkový náhradový poměr klesne z výchozí úrovně kolem 42 % HDP na 27 % HDP v roce 2100. Přibližně 60 % nově přiznaných starobních důchodů bude dlouhodobě pod úrovní hranice chudoby. NDC systém je plně ekvivalentní systém, tzn. že důchod odpovídá tomu, co jedinec do systému zaplatil v podobě odvedeného pojistného.

Analýza NDC systému:

Systém NDC plně nahrazuje státní systém PAYG DB. Systém NDC znamená vytvoření pomyslných individuálních účtů. Na účtech se monitoruje stav odvedeného pojistného a z částky

Mandatorní výdaje České republiky

odvedeného pojistného se vypočítá důchod, což znamená posílení ekvivalence systému. Na ochranu jedinců s nízkými příjmy je zaveden institut tzv. minimálního garantovaného důchodu.

Rizikem NDC systému je pokles průměrné výše invalidních důchodů. Pokles průměrné výše individuálních důchodů může znamenat sociální riziko, které stát bude muset kompenzovat zvýšením příslušných sociálních výdajů. Rizikem je i nezohlednění vývoje životního minima a jeho vazby na hodnotu minimálního garantovaného důchodu.

Nízký celkový náhradový poměr může znamenat, že lidé budou dobrovolně setrvávat v zaměstnání i po věku 65 let. K tomuto trendu přispěje i fakt, že dlouhodobě bude asi 60 % nově přiznaných důchodů pod úrovní hranice chudoby (24,5 % průměrné mzdy).

Odchod do důchodu v 65 letech pro všechny (po roce 2043) je příliš diskriminační a znevýhodňuje ženy s dětmi. NDC systém sice zajistí po většinu času přebytek, ale rizika plynoucí z jeho zavedení jsou značná. Zejména pro občany s nárokem na invalidní důchod. Systém celkově působí nedopracovaně a rozhodně by neměl být uveden do provozu. Naopak znatelnou výhodou systému je plná ekvivalence, tzn. že výše důchodu odpovídá výši prostředků zaplacených a evidovaných na pomyslném individuálním účtu.

2.2.2.3. Parametrická optimalizace důchodového systému

Parametrická optimalizace důchodového systému (návrh KSČM) nezavádí nový systém, nýbrž mění stávající PAYG DB systém pomocí parametrických změn. Od roku 2030 bude docházet ke zvyšování věkové hranice pro odchod do důchodu pro muže i ženy (bez ohledu na počet dětí) o 4 měsíce za kalendářní rok, do doby než tato hranice dosáhne 65 let.

Celkové výdaje důchodového systému po počátečním poklesu na úroveň 8 % HDP začnou od roku 2015 růst až nad 12 % HDP (2060). Kolem této úrovně se budou pohybovat do roku 2100.

Příjmy důchodového systému budou výrazně posíleny. Zrušením státního příspěvku k penzijnímu připojištění a převedením zdrojů do státního důchodového systému dojde k nárůstu příjmů o 0,1 % HDP. Od roku 2012 bude převedeno zbytkové pojistné ze státní politiky zaměstnanosti (1,6 %) ve prospěch důchodového systému. Příspěvková sazba se tak zvýší na 29,6 % a příjmy důchodového systému se zvýší z 8,5 % HDP na 9,0 % HDP. V roce 2015 dojde ke zvýšení odvodového základu OSVČ na úroveň průměrné mzdy v ekonomice, což zvýší příjmy systému o 0,5 % HDP na 9,5 % HDP. Do důchodového systému se v roce 2020 převede 10 %

Mandatorní výdaje České republiky

celostátního inkasa spotřebních daní. Tím příjmy důchodového systému narostou o 0,3 % HDP. Pojistná sazba se zvýší v roce 2040 z 29,6 % na 32,6 % a v roce 2060 o dalších 0,9 % na 33,5 %. Příjmy vzrostou celkem o 1,2 % HDP na celkem 11 % HDP.

Do roku 2020 vzroste přebytek důchodového systému k 1,5 % HDP, poté se začne projevovat růst výdajů a před rokem 2035 se důchodový systém dostane do deficitu. Vývoj salda bude částečně korigován zvýšením pojistné sazby, od roku 2043 bude systém opět deficitní. Deficit poroste i přes mírné korekce k -1,4 % HDP v roce 2100. Kumulované saldo důchodového systému bude růst do roku 2050, kdy hodnota aktiv bude 34 % HDP. Poté se bude úroveň aktiv postupně snižovat, až v roce 2100 bude kumulované saldo nulové.

Vyplácený důchod bude valorizován cenově (dle růstu CPI) a 1/3 růstu průměrné reálné mzdy. Celkový náhradový poměr klesne z 42 % hrubé mzdy v roce 2005 až pod 37,5 % v roce 2025. Následně poměr začne růst a navrátí se těsně nad úroveň 41 % hrubé mzdy.

Analýza parametrické optimalizace důchodového systému:

Parametrická optimalizace je nejrizikovější variantou reformy důchodového systému. Díky opatřením obyvatelé ztrácí zájem o zapojení v soukromém penzijním připojištění, což bude mít dopad na příjmovou situaci občanů ve stáří. Opatření nezlepšují bilanci celého státního rozpočtu a mohou způsobit zvýšení míry nezaměstnanosti nebo dokonce i přesun části obyvatel do šedé ekonomiky. Následně se sníží příjmy, které odvádí do rozpočtu zaměstnaní a OSVČ a celý důchodový systém bude opět ohrožen krizí. Parametrická optimalizace nedokáže dlouhodobě zabránit růstu výdajů a i přes nárůst příjmové strany důchodového systému bude systém deficitní a aktiva kumulovaného salda na konci století budou nulová. To znamená, že by byla opět nutná další důchodová reforma.

Občané České republiky dostanou sice vyšší důchod, avšak na úkor snížení svého výdělku v období jejich ekonomické aktivity o vyšší příspěvkovou sazbu. Věková hranice pro odchod do důchodu je stejně jako u NDC systému 65 let pro všechny, což je diskriminující pro ženy. Systém krátkodobě motivuje pracující občany k tomu, aby zůstali v ekonomické aktivitě i po 65 letech jejich života. Výhodou parametrické optimalizace je míra nově přiznaných starobních důchodů pod hranicí chudoby, která by po roce 2020 klesla pod 1 %.

Parametrická optimalizace důchodového systému je vůbec nejhorším řešením důchodové reformy vůbec. Její rizikovost a nestabilita nejsou přijatelné a výsledky této reformy jsou dlouhodobě minimální.

Mandatorní výdaje České republiky

2.2.2.4. Rovný důchod (RD)

Varianta rovného důchodu (návrh ODS) nahrazuje stávající státní systém PAYG DB novým RD systémem, který omezuje výši vypláceného důchodu státem na 20 % průměrné hrubé mzdy a počítá se samostatným dobrovolným spořením obyvatel České republiky.

Lidem narozeným v roce 1945 a dříve bude vyplácen státní PAYG DB důchod, který bude valorizován cenově (podle růstu CPI). Lidé narození mezi léty 1946 a 1974 (tzv. tranzitivní generace) budou pobírat PAYG DB a RD důchod podle předem stanoveného vzorce¹. Valorizace bude prováděna pro RD mzdově a pro PAYG DB cenově. Lidé narození v roce 1975 a mladší budou pobírat už jen RD důchod, který je valorizován mzdově. Pojistná sazba klesne v roce 2007 na 20 % (z 28 % v roce 2005).

Věková hranice odchodu do důchodu se sjednotí po roce 2050 nad hranicí 67 let a dále bude růst tempem o 1 měsíc ročně. Na konci století bude věková hranice pro odchod do důchodu přibližně 71 let pro muže i ženy (bez ohledu na počet dětí).

Celkové výdaje na důchodový systém budou klesat z počátečních 8,3 % HDP v roce 2005 a kolem roku 2035 se ustálí kolem hodnoty 6 % HDP. Tento trend s minimálními odchylkami potrvá do konce století.

Příjmy důchodového systému v důsledku snížení pojistné sazby v roce 2007 klesnou skokově z 8,5 % HDP na 6 % HDP, na této hodnotě zůstanou příjmy i do konce století.

Saldo důchodového systému se vlivem snížení pojistné sazby ihned propadne do mínusu, hodnota deficitu by měla být -1,8 % HDP. Deficit se bude dále snižovat díky omezování výdajů důchodového systému a v roce 2035 bude saldo v přebytku. I přes nástup silných ročníků do důchodu a mírný pokles salda do deficitu se saldo stabilizuje na úrovni 0,3 % HDP. Kumulované saldo bude více deficitní a maxima dosáhne kolem roku 2070 (-20 % HDP). Od tohoto roku bude kumulované saldo růst a na konci století dosáhne deficit hodnoty cca -13,4 % HDP.

Celkový náhradový poměr klesne ze 42 % průměrné hrubé mzdy na hodnotu 20 % do roku 2065 a na této hodnotě se celkový náhradový poměr stabilizuje. Podíl nově přiznaných

¹ důchod = $x * RD + (1 - x) * PAYG$,

kde $x = \frac{rok_narození - 1945}{1975 - 1945}$

RD – rovný důchod,

PAYG – standardně počítaný důchod PAYG DB

Mandatorní výdaje České republiky

starobních důchodů pod hranicí chudoby se bude v prvních 30 letech pohybovat v rozmezí od 0 % do 4,5 %, ale následně se do roku 2043 tento podíl zvýší na celých 100 %.

Analýza systému RD:

Rovný důchod je systém s nejmenší účastí státu ze všech porovnávaných variant a nejvyšší účastí obyvatel České republiky. Toto opatření by se dalo s jistou dávkou sebezapření akceptovat. Ale zcela neakceptovatelný je věk odchodu do důchodu, který vzroste až na 71 let! I přes předpokládaný růst střední délky života je takový věk příliš vysoký.

Stávající PAYG DB systém je nahrazen novým RD systémem s daleko nižší „povinnou“ účastí jedince, který ale bude nucen si spořit v soukromém penzijním fondu, neboť všechny starobní důchody vyplácené státem od roku 2043 budou pod hranicí chudoby.

Systém motivuje obyvatele k okamžitému odchodu do důchodu po dosažení příslušné věkové hranice. Setrvání v ekonomické aktivitě by znamenalo ztrátu ročního důchodu a navíc zaplacené pojistné, které se nevrátí v podobě důchodu. Systém neumožňuje předčasný odchod do důchodu. Nejlepší volbou je tedy odchod do důchodu přesně v době dosažení příslušné věkové hranice.

Rizikem systému je zvýšená poptávka po odchodech do invalidních důchodů na úkor odchodů do starobních důchodů. Takové riziko není v analýze zohledněno. Dalším rizikem je zvýšený nápor (a možná krize) na sociální systém státu, který bude následovat po snížení povinné pojistné sazby.

Negativa systému rovných důchodů převažují nad pozitivy, a proto by takový systém neměl být zaveden. Zejména kvůli rizikovosti a vysokému věku odchodu do důchodu.

2.2.3. Reforma veřejných financí (reforma daňová, zdravotnictví a sociálního systému)

Plán vlády:

Vývoj mandatorních sociálních výdajů bude takový, aby schodky veřejných financí dosáhly v roce 2008 3,0 % HDP, v roce 2009 2,6 % HDP a v roce 2010 2,3 % HDP a aby mandatorní výdaje byly v roce 2010 nižší než 50 % výdajů státního rozpočtu.

Vláda chce navrhnout zavedení vícerychlostní flexibilní rodičovské a mateřské dovolené s degresivní platbou v průběhu let a s omezením do tří let věku dítěte, včetně podpory rozvoje služeb pro rodiny a péče o děti do tří let. Aktivní politika zaměstnanosti bude směřována za těmi,

Mandatorní výdaje České republiky

kdo jsou na trhu práce znevýhodněni (zdravotně postižení, dojíždějící, se ztíženou uplatnitelností na trhu práce).

Systém ochrany před hmotnou nouzí a vazba výplaty finančních částek ze sociálního systému na povinnost rekvalifikace, veřejně prospěšných prací a účasti v projektech dalšího vzdělávání budou vyhodnoceny. Bude odstraněna demotivace k výdělku způsobená skokovými hranicemi pro příjem sociálních dávek.

Bude navrženo odložení účinnosti schváleného systému sociálního úrazového pojištění o jeden rok a vytvoření nového systému bez zatížení státního rozpočtu.

Vláda chce zavést regulační poplatky za recept, za den hospitalizace, za návštěvu pohotovosti nebo ambulantního specialisty. Současně bude stanoven maximální roční limit finanční spoluúčasti občanů a zohledněn dopad na sociálně slabé skupiny obyvatelstva. Občané budou pomocí bonusů motivováni ke zdravému životnímu stylu. Bude legalizována možnost oficiálně si připlatit na nadstandardní péči nebo uzavřít na tuto péči připojištění.

Vláda chce změnit systém nemocenské, když zavede třídní kareční lhůty, sníží procentní sazby pro výši náhrady mzdy a nemocenských dávek, zavede redukcí denního vyměřovacího základu do první redukční hranice a firmám do 50 zaměstnanců nabídne možnost volby systému nemocenské.

Vláda navrhne zrušit povinnost zavedení registračních pokladen a minimální daň pro OSVČ a zváží možnost jednorázových jednoletých daňových prázdnin pro živnostníky (OSVČ). Sníží vyměřovací základ pro sociální a zdravotní pojištění OSVČ na 35 %.

Složená daňová kvóta klesne do roku 2009 pod 34 % HDP. Vláda zavede jednotnou sazbu daně z příjmu u fyzických i právnických osob ve výši 17 až 19 %, zvýhodní rodiny s dětmi a nízkopříjmové skupiny obyvatel. Provede důkladný audit všech výjimek a odečitatelných položek u daně z příjmů fyzických i právnických osob s cílem ověřit potřebnost jejich dalšího trvání. Počet výjimek a odečitatelných položek bude významně snížen.

Vláda zachová systém dvou sazeb DPH. Základní sazba DPH bude ve výši 17 až 19 %. Do snížené sazby DPH, jejíž výše bude stanovena dodatečně (pravděpodobně 7 až 9 %), budou zahrnuty kromě stávajících titulů i dřevěné a rostlinné ekobrikety, pelety, štěpka a palivové dříví a technologická zařízení pro lokální výrobu tepelné energie z obnovitelných zdrojů.

Mandatorní výdaje České republiky

Vláda navrhne zrušení daně z dividend, kapitálových výnosů, dědické, darovací s výjimkou III. skupiny, z převodu nemovitostí a daň z nemovitostí ze zemědělské půdy, přičemž obcím bude kompenzován výpadek daňových příjmů v zákoně o rozpočtovém určení daní.

V první fázi ekologické daňové reformy dojde k zavedení minimálních sazeb spotřebních daní dle směrnice. Cílem druhé fáze reformy od roku 2010 bude vytvoření emisní daně z CO₂, která vznikne transformací stávajícího poplatku za znečištění ovzduší. Cílem této daně bude stimulace k modernizaci technologií výroby energií a snižování znečištění. Indikativní cíl výnosu z ekologické daňové reformy po roce 2010 bude 0,5 až 1 % HDP.

Analýza vládního plánu:

Vládní plán snížit mandatorní výdaje (mandatorní výdaje vyplývající ze zákona a ostatní mandatorní výdaje) pod 50 % výdajů SR je reálný a lze provést. Jedná se o částku kolem 45 mld. korun, kterou by vláda mohla po spolupráci s opozicí ušetřit. Pokud vláda nebude spolupracovat s opozicí, protože pro reformy je potřeba široká shoda nejlépe všech politických stran, tak nebude moci prosadit plnohodnotné reformy a poté nemá smysl, aby zůstávala u moci, když se sama nazývá vládou reformní.

Reforma sociálního systému obsahuje mnoho prvků, které jsou typické pro pravicovou politiku – snižování nebo rušení sociálních výdajů, omezování regulace a účasti státu apod. Negativním, ale nutným krokem je zrušení jednorázových sociálních výdajů, jako je pohřebné, „pastelkovné“ a zčásti i porodné. Rizikem je snížení motivace populace, protože tyto položky zvyšují motivaci obyvatelstva. Tento krok nebude populární, ale pro reformu sociálního systému je nezbytný. Nejvíce nespravedlivým opatřením je zrušení nemocenské v prvních třech dnech nemoci, se kterým nemohu souhlasit. Tímto opatřením sice dojde ke snížení výdajů státu, ale znovu omezí motivaci populace.

Změna systému aktivní politiky zaměstnanosti a prošetření rozdělování dávek v nezaměstnanosti by mělo přispět k větší transparentnosti a adresnosti, což by mělo přinést zmenšení objemu dávek a také vydávání dávek jen opravdu potřebným. Rizikem takového opatření je špatné určení, kdo dávky potřebuje a kdo nikoliv.

Zavedení regulačních poplatků ve zdravotnictví je jedním z opatření, které má napomoci zlepšit stav ve zdravotnictví. Opět ale nemohu souhlasit se všemi. Zavedení poplatku za recept je určitě správné a za den hospitalizace, pokud se bude jednat o poplatek za stravování, také. Naopak poplatky za návštěvu pohotovosti nebo ambulantního specialisty jsou až příliš liberální.

Mandatorní výdaje České republiky

Zavedení maximálního ročního limitu finanční spoluúčasti bude velmi rizikové, neboť lidé, kteří musí kupovat drahé léky pro jejich léčbu, mohou svůj limit vyčerpat již na počátku roku a následně si budou muset hradit všechny své léky sami. Zarážející věcí v programu je však věta, týkající se příplatku za nadstandardní péči. Nápad je to pěkný, ale myslím, že „nadstandardní“ péče by měla být dostupná pro všechny bez rozdílu. Vždyť jde o naše zdraví.

Vláda také plánuje omezení nebo dokonce zrušení investičních pobídek, s cílem liberalizace trhu. Takový cíl je určitě chvályhodný, ale při pohledu z druhé strany je rušení nebo razantní omezování investičních pobídek krátkozraké. Investiční pobídky jsou jedny z řady „lákačích“ opatření, které pomáhají přivést do země investory. Ti poté zakládají nová pracovní místa a pomáhají snižovat nezaměstnanost. Vláda by měla pečlivě zvážit, jestli je razantní řešení v této oblasti na místě. Lákání firem a investorů do země jen pomocí nízkých daní je příliš jednostranné a investory spíše zajímá celková makroekonomická situace v zemi a komplexní série výhod, která ale nesmí být zároveň nevýhodou pro stát.

Diskutabilním opatřením je zavedení jednoletých daňových prázdnin. Ty se dají totiž velice snadno zneužít tak, že se sejde více podnikatelů a tomu, kdo bude mít právě daňové prázdniny, budou uměle zvyšovat náklady. I když je tento nápad určitě ušlechtilý a má ušetřit OSVČ práci a peníze, tak stát tímto přijde o další příjmy.

Snižování daní má také svůj význam, například motivuje občany k práci. Vláda chce snížit složenou daňovou kvótu do roku 2010 pod 34 % HDP, což by bez provedení dalších reforem zaměřených na výdajovou stranu SR vedlo k většímu zadlužování země – příjmy státu by se zmenšily, zatímco výdaje by vzrostly.

Vláda částečně ustoupila od zavedení rovné daně. Daň z přidané hodnoty by stále měla mít 2 sazby – sníženou (její výše bude stanovena dodatečně, ale předpokládá se zvýšení na 7 až 9 %) a základní (mezi 17 až 19 %). Ovšem daň z příjmu fyzických i právnických osob by už měla být jednotná a její výše bude stanovena nejspíše v rozmezí 17–19 %. Vláda proklamuje, že zavedení tohoto opatření zvýhodní rodiny s dětmi a skupiny obyvatel s nízkými příjmy, ale pokud zároveň vláda zamýšlí významné snížení odečitatelných položek, pak se dá předpokládat, že opět bude rovná daň šetřit nejvíce lidem bohatším, tj. lidem s vyššími příjmy (nad 25.000 Kč hrubé mzdy). Takové opatření společně při snížení sociálních výdajů je velice riskantní a pro občany z pomyslné nižší třídy značně nevýhodná. Je pochopitelné, že pravicová politika se zaměřuje spíše na občany z vyšších tříd, ale znevýhodňování potřeb ostatních lidí není přípustná.

Mandatorní výdaje České republiky

Zvelebování veřejných prostranství těmto lidem zdaleka nepomůže. Sice se budou cítit duševně dobře, že bydlí v „krásném“ prostředí, ale co z toho. Duševní pocit materiálně neuspokojí. Vláda musí hledět dopředu a ne se hnát za cílem snížit složenou daňovou kvótu, která není hlavním problémem České republiky. Projednání zrušení některých z daní (například dědické, darovací s výjimkou III. skupiny apod.) je správné, ale vláda musí jednat s rozmyslem, protože z těchto daní jsou dotovány obce.

Tzv. ekologickou daňovou reformu (dále EDR) musí provést všechny členské státy Evropské unie. Principem této reformy je nulový rozpočtový a daňový dopad. To znamená, že při zavedení ekologických daní by měly být ekvivalentně sníženy daně z příjmů anebo i sníženy odvody na sociální pojištění, tak aby změny byly nulové. Takový cíl je v podstatě nemožný, jak dokládají zkušenosti jiných států, které již EDR provedly (např. severské země, Německo, Rakousko, Nizozemí a Velká Británie). V podstatě se danění přesouvá od práce ke spotřebě energie, či neekologických činností. Česká republika musí první část EDR zavést do roku 2008. Jedná se o zavedení spotřebních daní z elektřiny, pevných paliv a zemního plynu.

Druhá fáze EDR by měla být zavedena od roku 2010 a zaměřuje se na zavedení emisní daně z CO₂, která vznikne transformací ze současného poplatku za znečištění ovzduší. Cílem je sice stimulování k modernizaci technologií, ale EDR má také své nevýhody.

Paradoxem EDR zůstává, že největší dopad má na chudší část obyvatelstva. Například daň z automobilů, která bude určována podle stáří a množství vyprodukovaných emisí. Chudší část obyvatelstva obvykle vlastní staré automobily, protože na nové nemají peníze. Staré automobily nejvíce znečišťují ovzduší a po zavedení ekologických daní se čas, kdy si lidé budou moci dovolit koupit nový vůz, znovu oddaluje. Lidé tak budou platit za to, že jsou chudí. S tím ovšem naše vláda nemůže nic dělat, neboť takové je nařízení Evropské unie. Jediným způsobem by bylo zvýšené dotování chudších občanů, jenže to zvyšuje sociální výdaje státu, které se právě kvůli přemíře dotací reformovaly. Začarovaný kruh je neoblomný a nedovoluje nám jej opustit.

Komplexní reforma veřejných financí obsahuje zajímavé myšlenky, které jsou však zároveň i rizikové. Vláda musí zvážít všechna pro a proti navrhovaných opatření, aby místo zlepšení současné situace nedošlo k rozložení systému. Některá z opatření jsou i pro mě příliš, například zrušení nemocenské v prvních třech dnech a některé z poplatků ve zdravotnictví. Ovšem plán na snížení mandatorních výdajů je slibný a při spolupráci všech politických stran v Parlamentu České republiky by se mohl povést.

Závěr

Mandatorní výdaje znamenají pro českou ekonomiku značné riziko. Ekonomická prosperita, kterou náš stát zažívá, by mohla být zabrzděna a dokonce by se mohla ekonomika ocitnout v recesi právě vinou zbytečné pasivity politiků. Pokud však chceme takovým závěrům zabránit, musíme se plně koncentrovat na řešení stávající situace. Možnosti jak situace řešit existují a není jich málo. Je třeba pečlivého zvážení jaké ekonomické důsledky mohou mít různé varianty pro zemi a její obyvatele.

Pokud bych měl vybrat z návrhů důchodových reforem jednu, která by měla být v České republice použita, pak by to byla právě vládní reforma postavená na bázi dobrovolného vyvázání (opt-out). Její výhody jsou nesporné, avšak rizika také. Největším rizikem je neznalost počtu občanů České republiky, kteří využijí možnosti vyvázání. Je velmi obtížné odhadnout, jaký počet využije tuto možnost, a proto může v tomto směru analýza částečně zkreslovat. Stále bude však vládní návrh nejlepším řešením současné situace důchodového systému. Výhodou systému je strukturovaný věk odchodu do důchodu, jehož horní hranice je 65 let. Ostatní varianty totiž počítají s jednotnou hranicí odchodu do důchodu, a to buď 65 let (NDC a parametrická optimalizace) anebo 71 let (rovný důchod). Přestože se průměrný věk obyvatel České republiky bude zvyšovat, tak nemohu s tak vysokou hranicí odchodu do důchodu souhlasit. Lidé by v mnohých pracích nevydrželi jak z fyzického, tak i z psychického hlediska. Také proto je vládní plán důchodové reformy nejpříjemnějším řešením z porovnávaných návrhů.

Vládní reforma veřejných financí je však o poznání horší. S některými opatřeními nelze souhlasit. Je to například zrušení nemocenské v prvních třech dnech nemoci. Na to doplatí zejména ti lidé, které postihne náhlá indispozice (resp. nevolnost). Na druhou stranu sice nepopulární ale nutné je zrušení nebo omezení některých sociálních výdajů jako je pohřebné, „pastelkovné“ nebo porodné. Zvýšení adresnosti a transparentnosti vyplácení dávek je krok správným směrem, neboť v současnosti se vyplácí dávky i těm, kteří je nepotřebují. Diskutabilní je zavedení poplatků ve zdravotnictví. Poplatky za recept a za den hospitalizace jsou přijatelné, ale za návštěvu pohotovosti nebo ambulantního specialisty jsou až příliš liberální. Rizikem je zavedení maximálního ročního limitu finanční spoluúčasti, u které bohužel není jasné, jak bude směřována. Daňová reforma je také velmi rozporuplná. Podpora OSVČ je pro ekonomiku dobrým směrem. Jednoleté prázdniny i přes svou rizikovost mohou pomoci stejně jako snížení

Mandatorní výdaje České republiky

daně z příjmu právnických i fyzických osob. Avšak částečné zavedení rovné daně znamená úspory zejména u lidí s vyššími příjmy a pro skupiny obyvatel s příjmy nižšími neznamena úspory žádné. Stejně tak provedení ekologické daňové reformy, která musí být podle Evropské unie provedena. Její provedení bude znamenat především zhoršení životní úrovně u chudších obyvatel. Celkově je vládní plán reformy veřejných financí výhodnější pro vyšší třídu a dle mého názoru není tato reforma v Programovém prohlášení vlády zpracována dostatečně.

Snižování mandatorních výdajů není vůbec jednoduché. Je třeba změnit zákony a legislativní proces je zdouhavý. Zdouhavější jsou ale politická jednání. Na jednu stranu je snahou politiků stabilizace státního rozpočtu a snaha o jeho vyrovnanost. Na stranu druhou politikové nechtějí přijít o své voliče a při reformování systémů je pravděpodobnost jejich ztráty vysoká. Téměř vždy se totiž jedná o snižování výdajů pro obyvatele země. Stejně je tomu i v případě mandatorních výdajů. Většina obyvatel země si nepřeje, aby tyto výdaje klesly nebo byly zrušeny. To ale znamená jen další zadlužování země, což se ale také obyvatelům ČR také nelíbí. Kdo z nás si přeje, aby nedostával rodičovský příspěvek, nezaměstnaní, aby nedostávali podporu, lidé v důchodovém věku, aby si své výdaje hradili z valné většiny sami. A zde je právě kámen úrazu – kdo z nás chce mít dobrovolně menší životní úroveň a zároveň komu z nás se nelíbí tak velká zadluženost země! Nyní je vše na domluvě politiků a samozřejmě občanů země, kde najít to správné řešení a tím zajistit národu lepší budoucnost. Vždyť každým dnem, každou hodinou, minutou, vteřinou, se státní dluh zvětšuje a zároveň přibližuje místo, ze kterého nevede cesta zpět. Čím dříve bude konečné řešení otázky mandatorních výdajů přijato, tím dříve se vše může vrátit do správných kolejí vnitřní rovnováhy. Ovšem nic se nesmí uspěchat a nesmí být vytvořena polovičatá a krátkozraká řešení, která dokáží jen uškodit.

Mandatorní výdaje České republiky

Seznam použité literatury

- BEZDĚK, V. Modelování důchodového systému a varianty důchodové reformy podle politických stran. 2005. Dostupné z WWW: <http://khp.vse.cz/KHP/WCMS_KHP.nsf/pages/5hp502Bezdek-DuchodovaReforma.html>.
- CVVM, VEČERNÍK, J. Postoje k reformě penzí, daní a dávek. Reformy ano nebo ne?. *Ekonomické – sociální politika*. 2006. Dostupný z WWW: <<http://www.cvvm.cas.cz/index.php?disp=zpravy&lang=0&r=1&s=2&offset=&shw=100570>>.
- CVVM, ČERVENKA, J. Sociální politika očima veřejnosti. *Ekonomické – sociální politika*. 2007. Dostupný z WWW: <<http://www.cvvm.cas.cz/index.php?disp=zpravy&lang=0&r=1&s=2&offset=&shw=100636>>.
- CVVM, ŠKODOVÁ, M. Názory občanů na vybrané legislativní změny. *Politické – ostatní*. 2007. Dostupný z WWW: <<http://www.cvvm.cas.cz/index.php?disp=zpravy&lang=0&r=1&s=1&offset=&shw=100650>>.
- ČNB. Analýzy stupně ekonomické sladenosti České republiky s eurozónou 2006. *Strategické dokumenty měnové politiky*. 2006. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/menova_politika/strategie_dokumenty/download/analyzy_sladenosti_2006.pdf>.
- ČRo 6, HOLUB, P. Ekonomický program Topolánkovy vlády. *Dobry hospodar*. 2007. Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/radionaprani/archiv/_audio/00496436.mp3>.
- ČRo 6, HOLUB, P. Předpověď ČNB na rok 2007. *Dobry hospodar*. 2007. Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/radionaprani/archiv/_audio/00499534.mp3>.
- ČRo 6, HOLUB, P. Jaké daňové změny chystá vláda?. *Zaostřeno na finance – Dobry hospodar*. 2007. Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/radionaprani/archiv/_audio/00509108.mp3>.
- ČRo 6, HARTMAN, P. Prověří rozpočet trvanlivost reformní vlády?. *Studio STOP*. 2007. Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/radionaprani/archiv/_audio/00502325.mp3>.
- ČRo 6, HARTMAN, P. Rekordní růst české ekonomiky?. *Studio STOP*. 2007. Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/radionaprani/archiv/_audio/00511777.mp3>.
- ČSÚ. Makroekonomické údaje. 2007 [cit. 2007-02-14]. Dostupný z WWW: <http://www2.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje>.
- ČSÚ. Mandatorní výdaje státního rozpočtu jako riziko vnitřní nerovnováhy české ekonomiky. 2004. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/publ/1526-04->>.
- MFČR. Makroekonomická predikce leden 2007. 2007. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/MakroPre_2007Q1_komplet_pdf.pdf>.
- MPSV. Důchodová reforma. 2006. Dostupné z WWW: <<http://www.reformaduchodu.cz>>.
- PS PČR. Vládní návrh zákona o státním rozpočtu ČR na rok 2003, část P. *Sněmovní tisk 93*. 2002. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/orig.sqw?k=K2002PSP4T&cid=135&e=xls>>.

Mandatorní výdaje České republiky

PS PČR. Vládní návrh zákona o státním rozpočtu ČR na rok 2004, část M. *Sněmovní tisk 460*. 2003. Dostupný z WWW:

<<http://www.psp.cz/sqw/text/orig.sqw?k=K2002PSP4T&cid=786&e=xls>>.

PS PČR. Vládní návrh zákona o státním rozpočtu ČR na rok 2005, část P. *Sněmovní tisk 774*. 2004. Dostupný z WWW:

<<http://www.psp.cz/sqw/text/orig.sqw?k=K2002PSP4T&cid=1467&e=xls>>.

PS PČR. Vládní návrh zákona o státním rozpočtu ČR na rok 2007, část P. *Sněmovní tisk 52*. 2006. Dostupný z WWW:

<<http://www.psp.cz/sqw/text/orig.sqw?k=K2006PSP5T&cid=48&e=xls>>.

SPIILKA, J. Penzijní reforma: současný stav. 2007 [cit. 2007-02-14]. Dostupný z WWW:

<<http://www.mesec.cz/clanky/penzijni-reforma-soucasny-stav/>>.

VLÁDA ČR. Programové prohlášení vlády. 2007 [cit. 2007-02-14]. Dostupný z WWW:

<<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=20780>>.

Zákon č. 543/2005 Sb., o státním rozpočtu na rok 2006. Dostupný z WWW:

<<http://www.mvcr.cz/sbirka/2005/sb185-05.pdf>>.

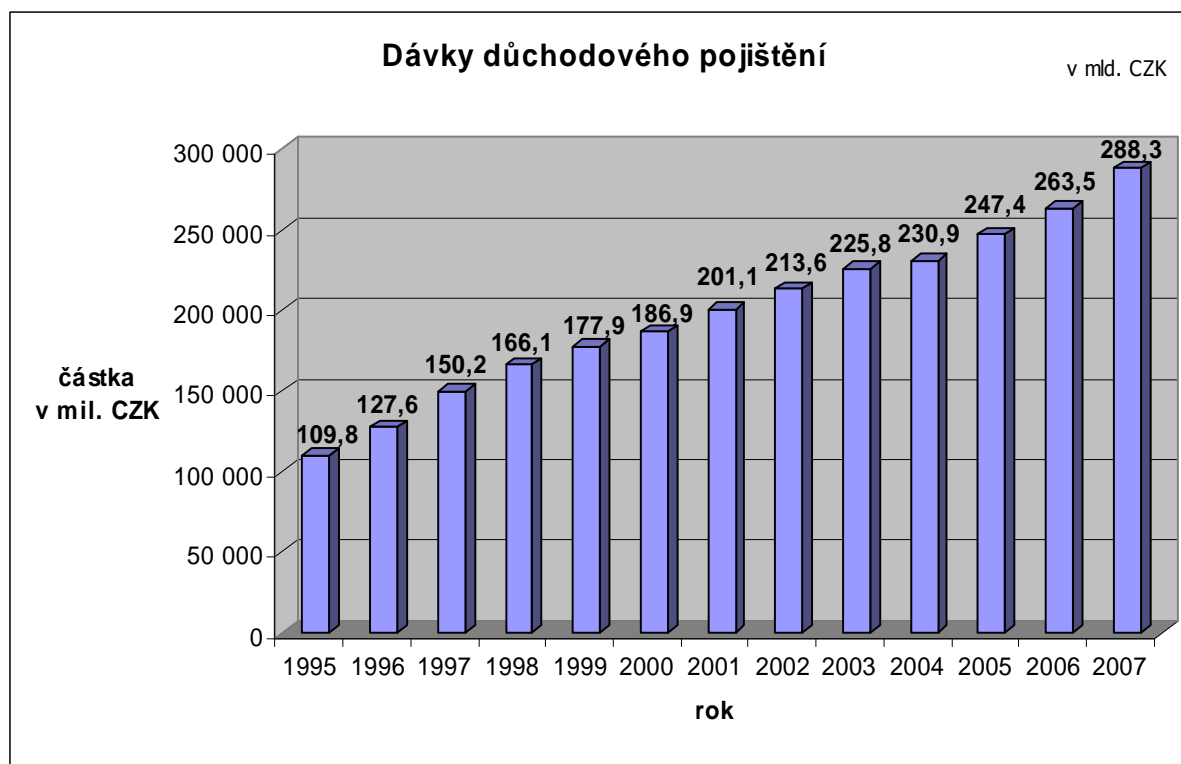
Zákon č. 622/2006 Sb., o státním rozpočtu na rok 2007. Dostupný z WWW:

<<http://www.mvcr.cz/sbirka/2006/sb195-06.pdf>>.

Přílohy

Příloha č. 1

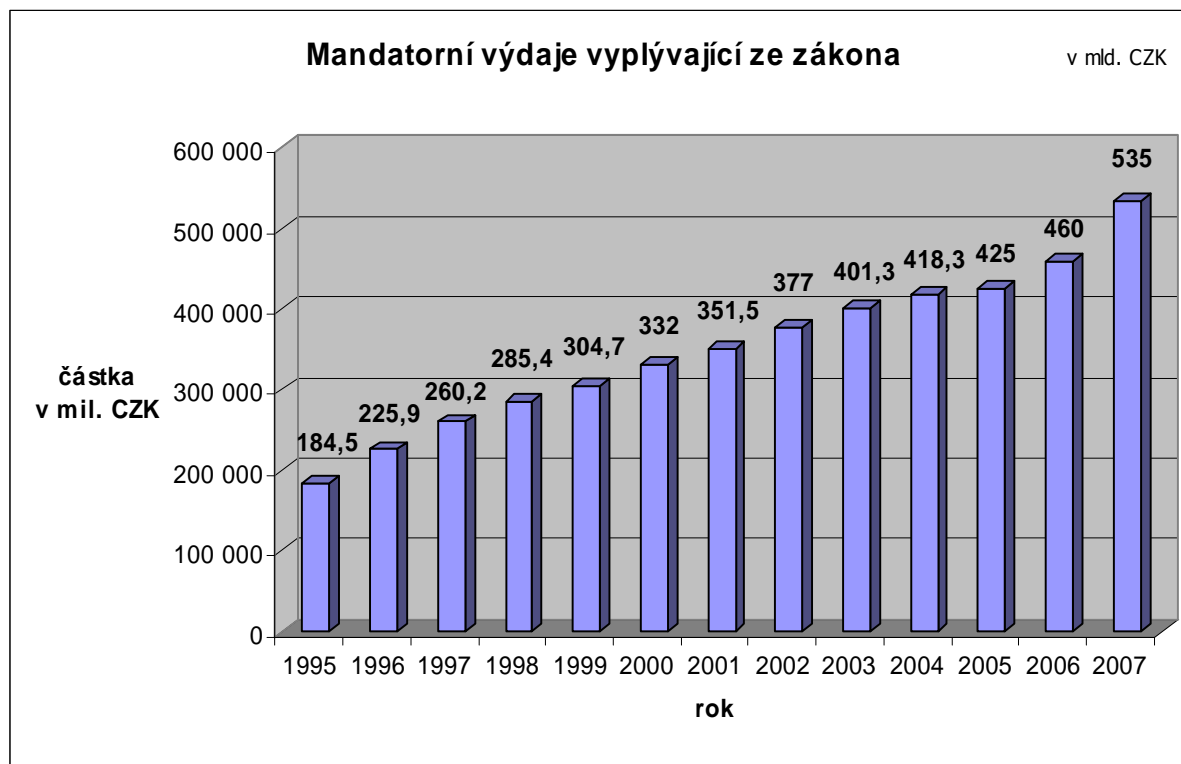
Graf č. 1: Dávky důchodového pojištění (vč. ozbrojených složek):

Zdroj: PS PČR a MFČR; údaje za léta 1995–2005 odpovídají skutečnosti; údaje za léta 2006–2007 vycházejí z dat státních rozpočtu na příslušná léta

Příloha č. 2

Graf č. 2: Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona:

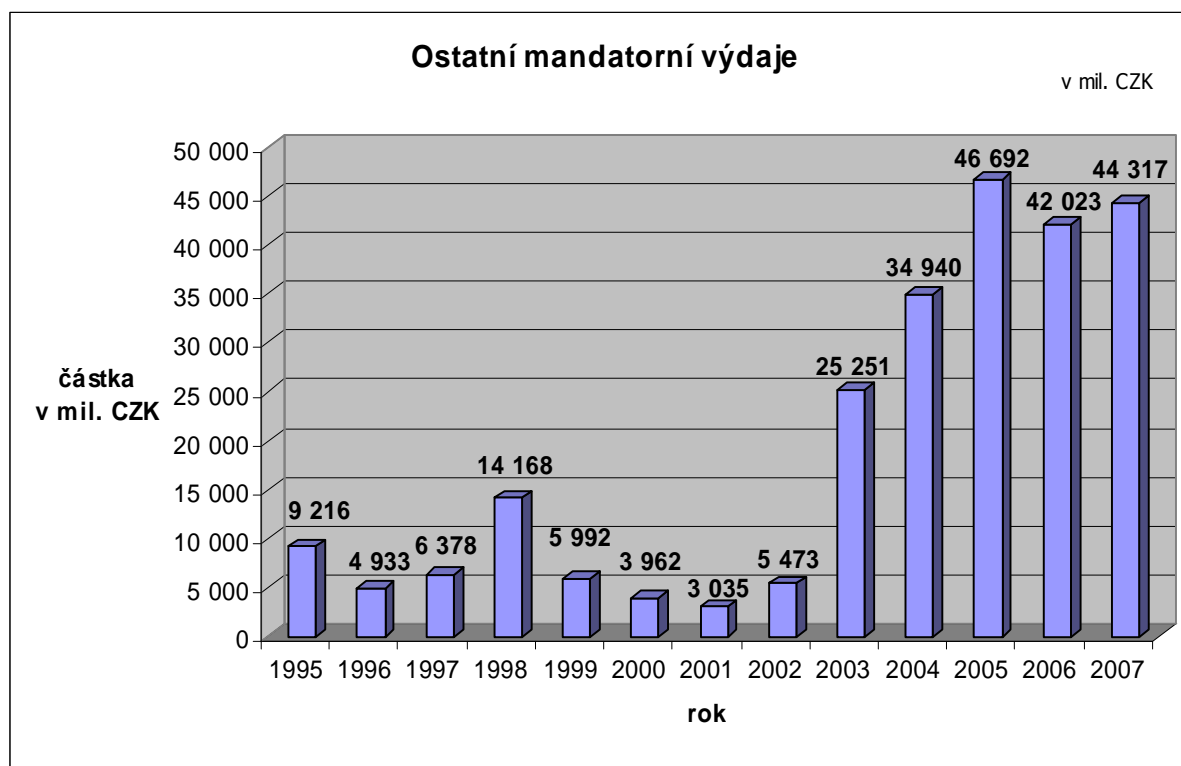

Zdroj: PS PČR a MFČR; údaje za léta 1995–2005 odpovídají skutečnosti; údaje za léta 2006–2007 vycházejí z dat státních rozpočtu na příslušná léta

Mandatorní výdaje České republiky

Příloha č. 3

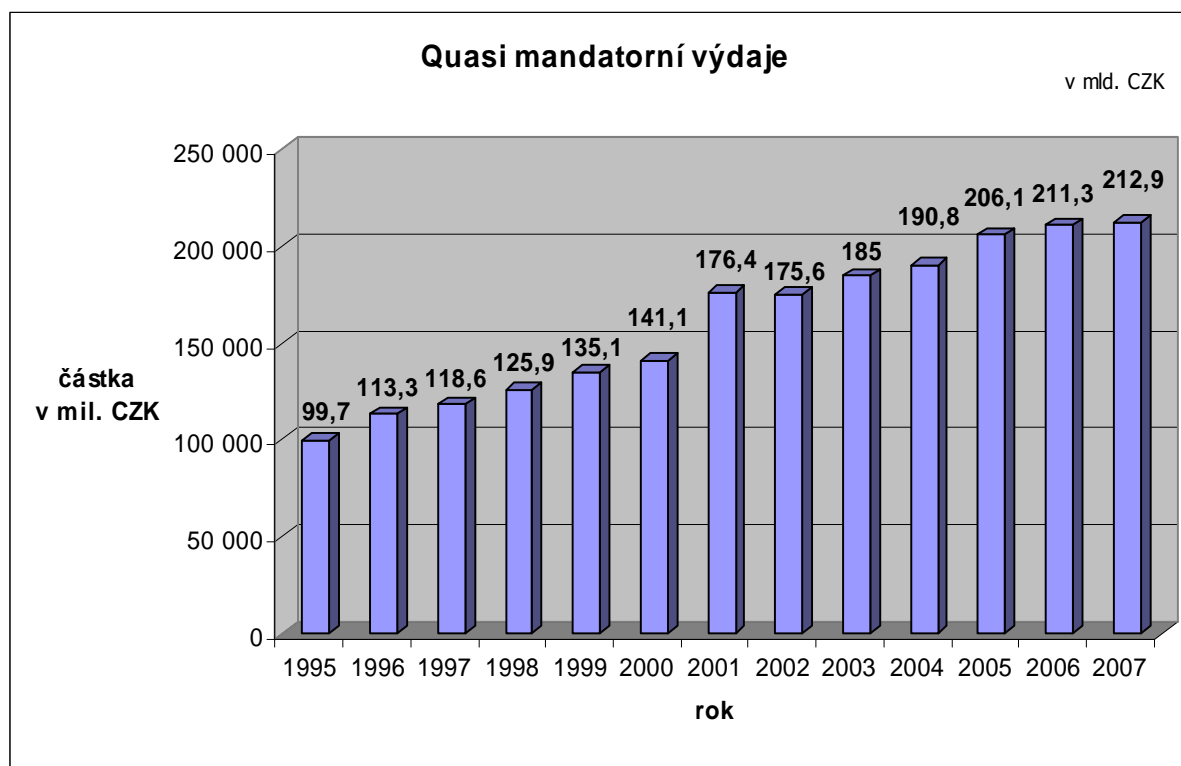
Graf č. 3: Ostatní mandatorní výdaje:

Zdroj: PS PČR a MFČR; údaje za léta 1995–2005 odpovídají skutečnosti; údaje za léta 2006–2007 vycházejí z dat státních rozpočtu na příslušná léta

Příloha č. 4

Graf č. 4: Quasi mandatorní výdaje:

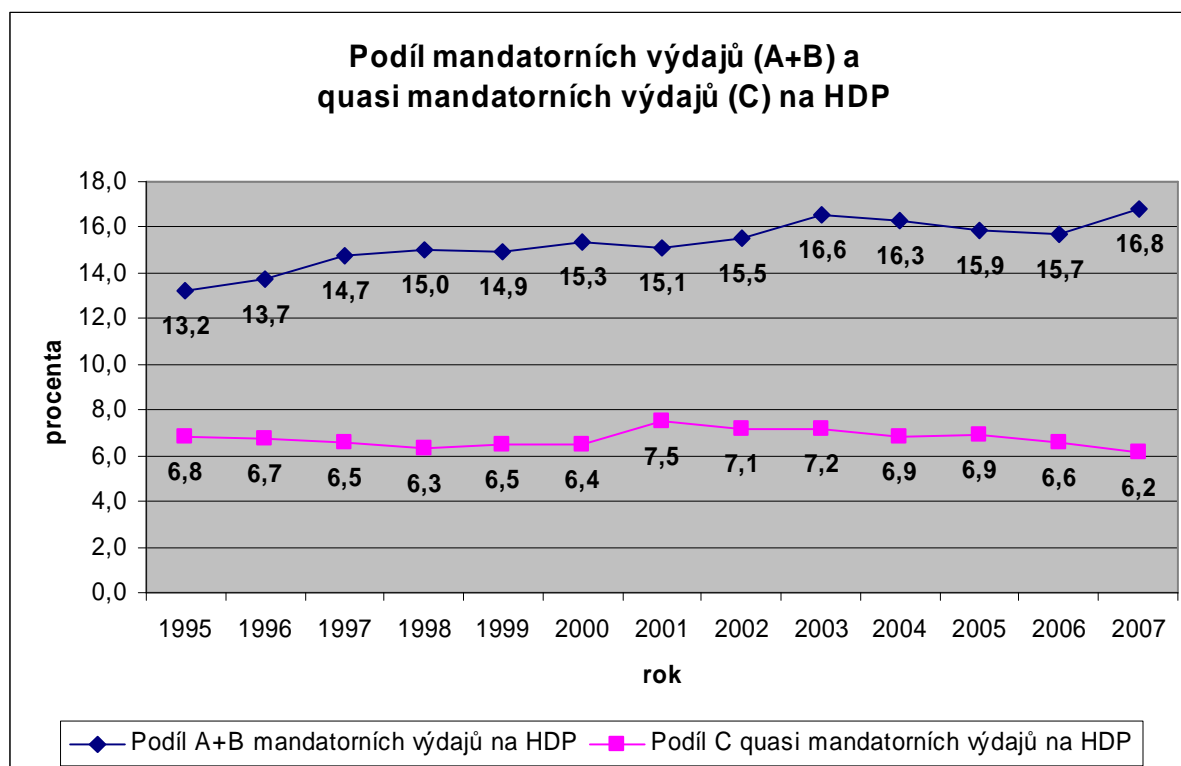

Zdroj: PS PČR a MFČR; údaje za léta 1995–2005 odpovídají skutečnosti; údaje za léta 2006–2007 vycházejí z dat státních rozpočtu na příslušná léta

Mandatorní výdaje České republiky

Příloha č. 5

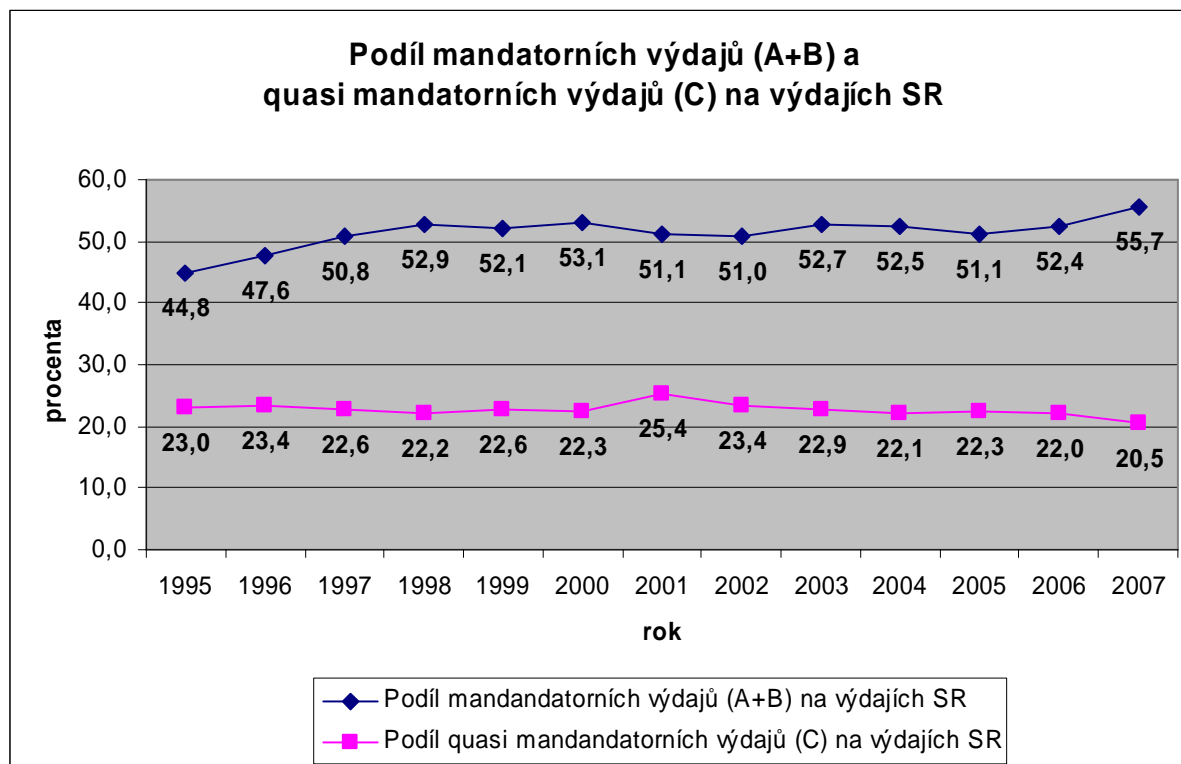
Graf č. 5: Podíl mandatorních výdajů na HDP

Zdroj: PS PČR a MFČR; údaje za léta 1995–2005 odpovídají skutečnosti; údaje za léta 2006–2007 vycházejí z dat státních rozpočtu na příslušná léta

Příloha č. 6

Graf č. 6: Podíl mandatorních výdajů na výdajích SR

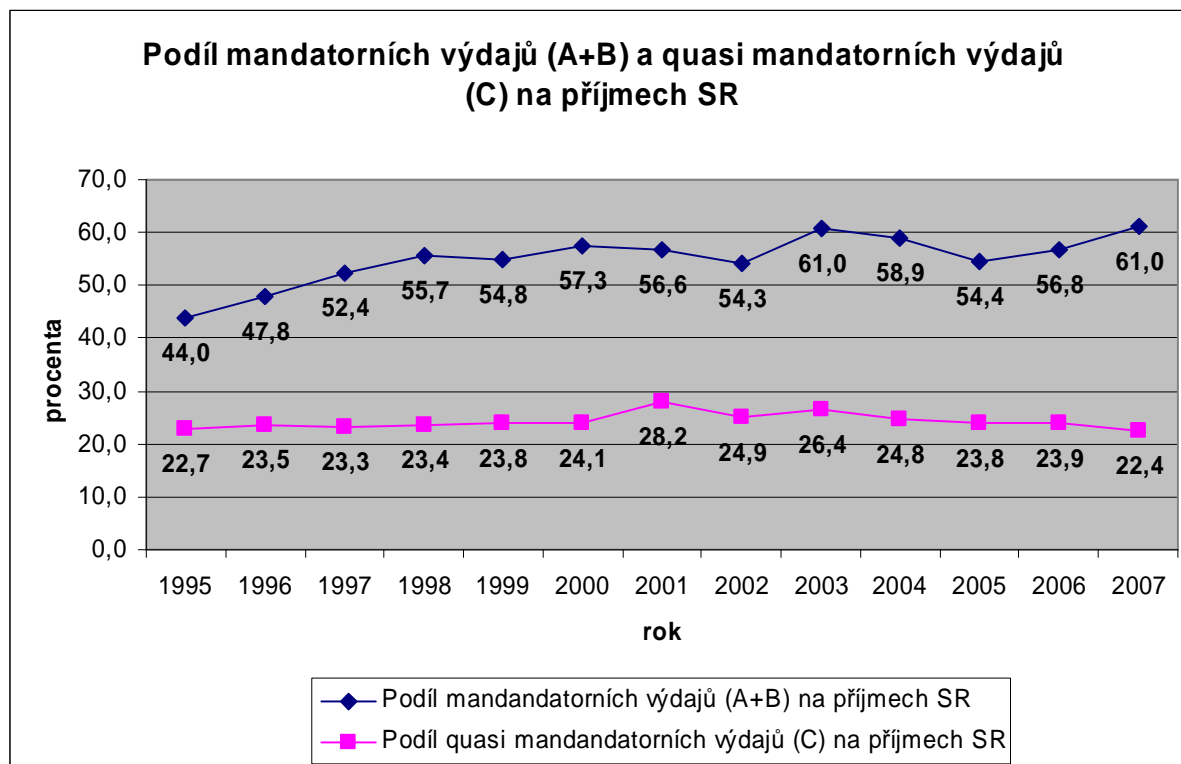

Zdroj: PS PČR a MFČR; údaje za léta 1995–2005 odpovídají skutečnosti; údaje za léta 2006–2007 vycházejí z dat státních rozpočtu na příslušná léta

Mandatorní výdaje České republiky

Příloha č. 7

Graf č. 7: Podíl mandatorních výdajů na příjmech SR

Zdroj: PS PČR a MFČR; údaje za léta 1995–2005 odpovídají skutečnosti; údaje za léta 2006–2007 vycházejí z dat státních rozpočtu na příslušná léta